

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. V. Testimonia D. Thomæ

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

non alicui rei adhibendum placeret, magis dicerem esse fatum inferioris potentioris voluntatem qui eum habet in potestate. Unde Boëtius 4. de consolat. prosa 7. hæc scribit: *Ordo fatalis ex providentia simplicitate procedit: sicut enim artifex faciendæ rei formam mente concipiens, movet operis effectum: ita Deus providentiâ singulari, singula movet, ac infallibiliter disponit faciendâ.* Denique idem Augustinus Tractatu 105. in Joan. ait: *Deus omnia futura prædestinavit.* Et Tractatu 68. *Deus fecit futura, ea prædestinando.* Et de Prædest. Sanctorum cap. 10. *Prædestinatione suâ Deus ea præcivit quæ fuerat ipse facturus:* Deus autem non potest in sua prædestinatione seu decreto, actus nostros futuros præcivire, nisi tale decretum sit de se efficax, & causans liberam nostræ voluntatis determinationem, subindeque eam prædeterminans, non verò futurum eius consentium & determinationem expectans, ut in Tractatu de scientia Dei ostendimus.

Disp.
4.
art. 4.

Denique idem S. Doctor, & invictissimus divinæ gratiæ defensor, lib. de bono persever. cap. 17. hæc scribit: *Si bona opera dantur à Deo, & se daturum esse præcivit, profecto prædestinavit.* Nomine autem prædestinationis, D. Augustinus & alii Sancti Patres, non solum transmissionem electorum ad gloriam, sed etiam divinæ voluntatis prædefinitionem & prædeterminationem, respectu actuum nostrorum liberorum significant, ut in Tractatu de scientia Dei ostendimus. Unde Fulgentius lib. 3. de verit. prædestinationis & gratiæ cap. 2. *Deus prædestinavit ad vitam bonam, prædestinavit ad vitam æternam, prædestinavit ad fidem, prædestinavit ad speciem, prædestinavit adoptandos in seculo, prædestinavit glorificandos in regno.* Idipsum etiam ingenue fatetur Molina infra quæst. 23. Disp. 1. ad art. 1. & 2. §. alii vero: ubi aliquorum Patrum recenset sententiam, qui prædestinationem volunt significare prædefinitionem ac præordinationem, eamque locis firmat Scripturæ, quos Latinus Interpret transtulit *Prædestinavit:* cum in Græco habeatur verbum *προορίζω*, quod est *prædestinatio, præstitutio, prædeterminatio.*

Disp.
6.
art. 4.

§. V.

Testimonia D. Thomæ.

108. Divo Augustino concinit fidelissimus eius discipulus S. Thomas, qui variis in locis, eandem divinæ voluntatis prædefinitiones, apertissime docet. Nam quæst. 3. de verit. art. 7. ait in terminis: *Omnes effectus secundi ex prædestinatione Dei proveniunt.* Si omnes: Ergo nulli sunt qui non proveniant: Ergo etiam liber consensus nostræ voluntatis est à Deo prædefinitus, & non solum prævisus, & subiacet ordini prædestinationis, & non solum præscientiæ. Unde idem S. Doctor quæst. 6. de verit. art. 2. ad 11. inquit: *Hoc ipsum quod est velle, accipere gratiam, est nobis ex prædestinatione.* Et in hac parte quæst. 23. art. 5. expressè docet, quod non est distinctum id quod est ex prædestinatione, & ex arbitrio nostro: sicut nec est distinctum quod est ex causa prima & secunda.

Præterea idem Angelicus Præceptor 1. parte quæst. 115. art. 1. in corp. sic habet: *Ea quæ hic per accidens aguntur, sive in rebus naturalibus, sive humanis reducuntur in aliquam causam præordinantem, quæ est providentiâ divina.* Et quodlibeto 12. art. 4. subscribit sententiâ illorum qui

A dicunt, quod à Providentiâ Dei omnia sunt prædeterminata, & ordinata. Et in hoc sensu ibidem docet cum Augustino supra relato, posse concedi omnia subijcto fato, dummodo nomine fati, intelligamus divinam providentiâ, omnia quæ fiunt in mundo, absoluto, & efficaci decreto præordinantem, & prædeterminantem. Et in t. ad Annibaldum dist. 37. quæst. unica art. 4. ait expressè, *A voluntate divina modum rerum producendarum esse prædeterminatum.* Item ad caput 39. Itaque in illa verba: *Nunquid non audisti quæ olim fecerim ei?* inquit ex Dei persona: *Malum pona, quod per ipsum inferre prævidi,* & prædeterminavi. Et opulc. 2. cap. 16. docet ex Athanasio, Incarnationem Christi esse factam, secundum prædeterminationem divinam. Item 1. ad Timot. 2. lect. 2. exponens illa verba Apostoli, *Cuius testimonium temporibus suis confirmatum est,* inquit: *Temporibus suis testimonium prædeterminatum erat fieri.* Et in hac parte quæst. sequenti art. 1. ad 1. solvens argumentum ex Damasceno dicente: *Omnia quædam præcognoscit Deus, sed non omnia prædeterminat.* Respondet quod Damascenus vocat prædeterminationem, impositionem necessitatis: sicut in rebus naturalibus quæ sunt determinate ad unum. Et eodem modo fatiscit 3. contra Gent. cap. 20. in fine, ubi ait: *Id quod docet Damascenus, quod Deus ea quæ sunt in nobis præcognoscit, sed non prædeterminat, exponendum est, ut intelligatur, ut quæ sunt in nobis, divinæ determinationi non est subiecta, quasi ab ea necessitatem accipiant.* Sentit ergo S. Thomas, decretum voluntatem nostram prædeterminans, non ad unum per modum naturæ, sed per modum libertatis, esse necessarium admittendum; alioquin frustra sic exphewisset Damascenum, imò nec debuillet illum interpretari, sed illius dictum absolute concedere.

Ex quibus testimoniis, fideliter & de verbo ad verbum relatis, intelliges quam parum veritati sine in lectione D. Thomæ quidam Recentiores, qui dicunt nomen hoc prædeterminationis, nullibi apud S. Thomam reperiri, sed à recentioribus Thomistis fuisse excogitatum.

Intelliges etiam, eosdem Authores immetitò hoc nomen rejicere ac despiciere, cum illud usurpetur, non solum à S. Thoma, sed etiam à D. Dionysio, Damasceno, Athanasio, aliisque SS. Patribus supra relatis. Imò S. Dionysius dicit, *sacram Theologiam:* Sanctus verò Thomas, *sacram Scripturam,* appellare rationes, seu ideas in mente Dei existentes, & per liberum Dei decretum, ad certos & determinatos effectus producendos & representandos determinatas: *Divinas & bonas voluntates, existentium prædeterminativas,* ut constat ex locis supra relatis. Emeritò quod ille *sacram Theologiam,* istam scripturam dixit, nam tempore S. Dionysii, quæ erat alia *sacra Theologia,* quam Scriptura sacra:

Denique S. Doctorem decreti prædeterminationis admisisse, argumentum evidens est, quod ipse pluribus in doctrinæ locis, quæ in Tractatu de scientia Dei, retulimus, docuit scientiam Dei respectu futurorum contingentium, & actuum nostrorum liberorum, fundari in decreto, illi; ut medio niti: decretum enim Dei non potest habere rationem mediæ in quo certò & infallibiliter futura contingentia & actus liberos nostræ voluntatis cognoscat, nisi prædeterminans, seu

determinationem nostræ voluntatis prioritate nature & causalitatis antecedens : nam (ut ibidem observavimus) ut aliquid habeat rationem mediâ ducentis certò & infallibiliter in cognitionem alterius, debet habere certam & infallibilem cum eo connexionem, illudque prioritate habere naturæ & causalitatis antecedere: si enim esset purè concomitans, & ei correlatum, cum concomitantia & correlata sint simul cognoscenda & natura, ut docent Philosophi, illa simul cognoscerentur, & utrumque esset reciproce cognoscendi aliud, ut constât in paternitate & filiatione. Hæc autem conditiones non possunt convenire nisi decreto prædeterminanti, quia decretum indifferens non habet infallibilem cum actibus liberis nostræ voluntatis, sed differenter conjungitur & componitur cum consensu vel dissentio, ad libitum ipsius voluntatis creatæ, tale decretum purificantis, ac determinantis ad quodcumque voluerit. Decretum vero absolutum, subordinatum scientiæ nature, & ab ea regulatum, non antecedit prioritate nature consensum & determinationem voluntatis, sed illud in priori naturæ supponit à Deo prævisum per scientiam illam exploratricem, quæ juxta Adversarios, nisi præscientia exploraret, prædestinatio nihil decernit.

§. VI.

Præcluditur aditus soliti evasioni Adversariorum,

Am clara & expressa Scripturæ & Sanctorum Patrum testimonia, constantur eludere Adversarij, dicendo his locis solum haberi, Deum prædefinite omnia opera nostra, aut equam fiant actu in tempore; non tamen antequam per scientiam mediâ prævideantur futura. Verùm hanc evasione facile ex supra dictis aditus præcludi potest.

In primis enim illa responsio non habet locum in sententiâ plurimum Recentiorum, qui in Deo agnoscunt decreta solum indifferentiâ & conditionata, respectu nostrorum actuum liberorum, & ægant omnia decreta determinata & absoluta, omnesque prædefinitiones relatas ad actus liberos nostræ voluntatis.

Secundo, Contra hanc evasione militant Scripturæ testimonia §. 2. adducta. Si enim Deus non posset quidquam circa actus liberos nostræ voluntatis definire & decernere, nisi præviso consensu, & deliberatione nostrâ, non operaretur omnia secundum consilium voluntatis suæ, ut dicit Apostolus; sed potius secundum consilium, & deliberationem, seu electionem voluntatis nostræ, ut olim dicebat Faustus, cujus verba infra referemus. Item si divina constitutio & decretum supponeret prævisionem futuri consensûs voluntatis creatæ, ineptè dicerentur ab Apostolo fideles creati in Christo Jesu in operibus bonis: divinum enim decretum, quo ab æterno Deus bona opera præparavit, majorem haberet similitudinem & analogiam cum educatione, quæ fit ex præsupposito subjecto, quam cum creatione, quæ nullum præsupponit subjectum. Incongruè etiam Deus diceretur in Scriptura trahere homines ad consensum, & de notentibus facere volentes: ubi enim prævidetur voluntas hominis consensura, & seipsum sub auxilio & concursu merè indifferenti determinata, ubi nulla potest esse vel imaginari tractio,

vel cordis immutatio: Quis enim (inquit Augustinus) trahitur, si jam volebat &c.

Tertiò, Contra eandem responsionem pugnant præfata Sanctorum Patrum testimonia, in quibus dicitur omnia esse à Deo præordinata, prædefinita, & prædeterminata. Si enim decretum quo Deus bona nostra opera decernit, ac definit, esset ordine rationis posterius determinatione prævisâ voluntatis creatæ, incongruè divinæ voluntatis prædefinitio, & prædeterminatio vocaretur, & potius ejus postdefinitio, & postdeterminatio deberet appellari.

Quartò, D. Augustinus & S. Thomas supra relati, docent in bono sensu posse admitti fatum, dummodo hoc nomine non intelligamus dispositionem siderum, & concatenationem, seu coordinationem causarum naturalium, à qua Gentiles existimabant omnia in rebus humanis contingere, sed divinam providentiam, omnia quæ fiunt in mundo, ab æterno præordinantem & prædeterminantem conformiter ad naturam & conditionem cujuslibet rei creatæ. Unde dicit Augustinus §. de civit. relatus à D. Thoma quodlibeto 12. articulo 4. Si quis hoc modo intelligat fatum, sententiam teneat, & linguam corrigat, nec dicat fatum, sed Dei providentiam. Sed abiurdum esset ac ridiculum, divinam providentiam fati nomine appellare, si nihil circa nostros actus liberos, decerneret ac definiret, nisi suppositâ provisione futuri consensûs nostræ voluntatis: Ergo &c.

Quintò, Hæc responsio videtur favere doctrinæ Faustii lib. 2. de gratia & libero arbit. cap. 2. ubi ait, quod magis origine voluntatis humana, genus præscientiæ derivatur, & quod præscientia Dei de materia humanorum actuum sumit ordinem.

Denique, SS. Patres, ut reddant rationem infallibilitatis divinæ providentiæ, non recurrunt ad Dei præscientiam explorantem futurum consensum liberi arbitrii creati, sed potius ad infinitam efficaciam divinæ voluntatis, efficientis per suam gratiam ut voluntas creata infallibiliter & libere, divinæ vocationi consentiat, ut constât ex locis disp. §. relatis: præsertim ex illo celebri Augustini testimonio de prædest. Sanctorum cap. 10. ubi explicans hæc verba Apostoli: Creditur Abraham Deo, quoniam qua promisit potens est & facere, & ponderans hæc ultima verba: Non ait prædicere (inquit) atque præscire, sed ait, potens & facere; ac per hoc facta non aliena sed sua: quia ut immediate antea dixerat: Etsi faciunt homines bona que pertinent ad colendum Deum, ipse facit ut illi faciant que præcipit, non illi faciunt ut ipse faciat que promisit, alioquin ut Dei promissa compleantur, non in Dei sed in hominum est potestate, & quod à Domino promissum est, ab ipsis redditur Abraham. Et de corrept. & gratia cap. 8. reducit infallibilem perseverantiam Petri in fide, ad divinam præparationem, quæ est prædefinitio seu prædestinatio, & inquit: Quis ignorat fuisse perituram fidem Petri, si ea quæ fidelis erat voluntas, ipsa descenderet, & permanens, si eadem voluntas maneret? Sed quia præparatur voluntas à Domino, ideo pro illo Christi non posset esse inanis oratio. Ecce totam causam infallibilem efficaciam habendi firmam perseverantiam in fide, quia scilicet præparatur voluntas à Domino: Ergo ex præparatione & prædefinitione Dei, non ex prævisione futuri consensûs, & ex præsuppositione aliqua prævisa

Peiag cap. 19.

1143

115

116

117

67

in Bibli...